

هامون ایران

تارنمای جامعه مدنی جنوب ایران

عصرانه فرهنگ و اندیشه؛ نقش خلیج فارس در بافت معماری ساحلی استان

بوشهر

اسماعیل حسام مقدم، Tuesday, May 1st, 2018

به همت خانه‌ی فرهنگ دشتستان؛

عصرانه‌ی فرهنگ و اندیشه با محوریت “نقش خلیج فارس در شکل‌گیری بافت معماری نواحی ساحلی استان بوشهر” برگزار گردید
به نقل از وبسایت اتحادخبر-

زهره عرب: یازدهمین عصرانه فرهنگ و اندیشه - به مناسبت روز خلیج فارس - با موضوع “نقش خلیج فارس در شکل‌گیری بافت معماری نواحی ساحلی استان بوشهر”، با حضور دکتر سروش گرمسیری نژاد، مدرس دانشگاه و پژوهشگر دشتستانی و دانش‌آموخته‌ی دکترای برنامه‌ریزی شهری، ساعت ۸۱ روز دوشنبه ۰۱ اردیبهشت ماه سال ۷۹ در دفتر خانه فرهنگ دشتستان واقع در طبقه دوم فرهنگسرای ارشاد برازجان برگزار گردید.

به گزارش خبرنگار “اتحاد خبر”، شهرام قلی زاده، از اعضای هیئت موسس خانه‌ی فرهنگ دشتستان ضمن خواندن شعری با مضمون خلیج فارس و نگاهی بر مجموعه نشست‌های عصرانه این انجمن به حاضرین خوش آمد گفت.

مرضیه غلامشاهی نیز با اشاره به موضوع عصرانه دهم با حضور رییس شیکه بهداشت و درمان شهرستان دشتستان گفت: در نشست هفته‌ی قبل با حضور خانم دکتر خویش دوست به موضوع “رابطه فرهنگ با بیماری و سلامت جسمانی” پرداختیم.

وی همچنین خلاصه ای از این نشست ارائه نمود.

در ادامه ی یازدهمین عصرانه ی فرهنگ و اندیشه دکتر سروش گرمسیری نژاد، شهردار دالکی، مدرس دانشگاه و پژوهشگر و دانش آموخته ی دکترای برنامه ریزی شهری مبحث چگونگی شکل گیری بافت نوار ساحلی خلیج فارس و نقش خلیج فارس در شکل گیری بافت معماری ابن نواحی را آغاز نمودند

دکتر سروش گرمسیری نژاد اظهار داشت: معماری شاخه ای از علم است که با توجه به تاریخ از قدیم الایام پیوند ناگسستنی با زندگی بشر داشته است.

وی با اشاره به نقش معماری در زندگی انسان ها گفت: پس از شکل گیری اسلام و با تعریف عبارت معماری اسلامی، نقش اجتماع و Social کمرنگ شده و مذهب جای آن را می گیرد. گرمسیری نژاد ادامه داد: نقش مذهب در معماری در شهرهایی مثل اصفهان به خوبی نمود دارد، و اسلام به معماری ایدئولوژی و خط داده است.

دکتر گرمسیری نژاد با ارائه یک مقدمه و ضمن اشاره به اتفاقات رخ داده در ایران در مبحث معماری افزود: معماری بافت یزد در تمام دنیا شناخته شده است، همچنین معماری ارگانیک بافت بوشهر که از آن الگوگیری می شود در نواحی جنوب ایران و در نمونه موردی استان بوشهر، به دلیل روابط اقتصادی که ایران با کشورهای دیگر داشته و کنسولگری هایی که در جنوب کشور مستقر می شوند می توان اهمیت خلیج فارس را در شکل گیری بافت معماری بوشهر در دوره قاجاریه پررنگ دید و به نوعی در این دوره شکل گیری بافت بوشهر منسجم تر و مترکم تر می شود، بویژه در بافتی که آن را چهارمحل می نامیم.

این مدرس دانشگاه و پژوهشگر دشتستانی تاثیر خلیج فارس با نگاه هویتی بر معماری را تشریح کرده و ادامه داد: ساختار شکل گیری بافت و خلیج فارس و تاثیرات اقلیمی آن علاوه بر ارگانیک بودن و طبیعت و محوریت محیط زیستی، توانسته تاثیراتی بر روی بافت معماری بگذارد. یکی از این تاثیرات گذرایی است که در ۴۴ هکتار بافت تاریخی بوشهر وجود دارد، گذرهایی تنگ با ارتفاع زیاد و عمود بر دریا، که از معمول ترین و ارجح ترین دلایل آن هدایت بادهای غالب بر خلیج فارس بوده است که معماران اینها را در نظر گرفته اند. کوچه های تنگی که گاه با عنوان کوچه های قهر و آشتی از آن یاد می کنند و این بافت به گونه ای بوده که همسایه ها راحت می توانستند چیزی را به یکدیگر داده و یا از هم بگیرند.

وی تاکید کرد: در ادوار قدیم، معمار همیشه سه مورد را به خاطر داشته است، نیارش (ایستایی)، زیبایی و بومی گرایی. همچنین برونگرا و درونگرا و پیوسته بودن و مترکم بودن از شاخص های بافت معماری بوشهر است و در هیچ کجای ایران نمی توانید ببینید که یک معماری مانند معماری بوشهر در عین حال هم برونگرا و

هم درونگرا باشد.

سروش گرمسیری نژاد، اظهار داشت: در بوشهر کلیسا، مسجد، بازار و... همه در کنار هم قرار داشته و نقش ادیان، شبکه های اجتماعی، اقتصاد و زندگی مردم در کنار هم جریان داشته است.

وی خاطرنشان کرد: با بررسی معماری بومی، معماری مدرن و معماری مبتنی بر توسعه پایدار، شاهد ساختار شکنی هایی در حاشیه خلیج فارس هستیم. در شهر برازجان و بافت قدیم مثل منطقه قلعه و یا خیابان شریعتی دقیقاً حس تعلق خاطر به وطن به شما دست می دهد و نگاه می کنید که در گذشته چقدر روابط حکمفرما بوده است و چقدر الان در جوامع پیشرفته و توسعه یافته به این موضوع پرداخته می شود.

این پژوهشگر حوزه معماری و برنامه ریزی شهری نقش فرهنگ و مجموعه های اجتماعی را مهم دانسته و تاکید کرد: محوریت بافت طبیعی چون خلیج فارس را در ایتالیا و در بافت شهری آن می بینید. مثل ماسوله در شمال کشور و یا روستاهای پایین دست دلوار چون دلارام، عامری و... یا روستاهای نواحی عملویه که در این مناطق شاهد این امر هستیم.

گرمسیری نژاد ابراز داشت: چند سال پیش و در یک دوره ای، من دانشجویانم را به منطقه دلارام در دلوار می فرستادم، و آنان می گفتند آنجا که خرابه ای بیشتر نیست، می گفتم اینجا هویت دارد و در آینده مرمت خواهد شد و به نقطه توسعه این منطقه تبدیل خواهد شد.

وی با توضیح نقش دریا در شکل گیری و ساخت مناطق حاشیه خلیج فارس گفت: ما نه تنها در شهر دچار این گسست ها شده ایم بلکه در روستاها نیز چنین اتفاقات نامیمونی رخ می دهد، به این دلیل که هویت ها دارد از بین می رود.

شهردار دالکی ضمن بررسی بناهای سنتی شهرستان بوشهر در ادامه، تصاویری از بخش های مختلف بافت قدیم و معماری سنتی مثل ورودی، شناسیر یا تراس، حیاط، پلکان، آب انبار و... را نمایش داده و توضیحاتی در خصوص این بخشها ارائه نمود.

سایر موارد بررسی شده در این نشست رعایت توازن و تقارن در معماری، نقش اجتماعی-تجاری و زیباسازی که معماران در نظر می گرفته اند، تعدد پنجره در اتاق ها در معماری سنتی و خانه های قدیمی که به علت ایجاد کوران هوای بیشتر بوده است، تاثیر فضا از لحاظ روانشناسی که دکتر گرمسیری نژاد تاثیر علم روانشناسی در معماری را نیز مانند محیط زیست و دریا بسیار پررنگ دانست.

وی با برشمردن نقش و محوریت بافتی که بر ساحل خلیج تا همیشه فارس سایه زده است، ادامه داد: بافت قدیم و معماری قدیمی و آنچه امروز به عنوان بافت سنتی شناخته می شود در برهه ای از زمان در معرض تخریب قرار گرفت. با شکل گیری سازمان های مردم نهاد که به نوعی می توانستند نقش مثرثمری در این جریان داشته باشند به نوعی این تخریب متوقف شد. برای نمونه در یزد می خواستند دست به تخریب بافت بزنند اما دانشجویان رشته معماری به همراه استادانشان جلوی لودر خوابیدند و مانع این کار شدند.

این پژوهشگر و دانش آموخته ی دکترای برنامه ریزی شهری تصریح کرد: با این حال افرادی که می توانستند با نگرش علمی و نگاه عاقلانه به بافت قدیم در زمان تخریب معماری بوشهر مانع شوند کمتر در این قضیه مداخله کردند. در این زمینه همواره نگاه های غیرکارشناسی حاکم بوده است. همچنین بخش اعظم مالکان بافت قدیم خارج از کشور هستند یعنی کسی نبود که از بافت قدیم دفاع کند و همه فروخته بودند و در جایی غیر از بوشهر ساکن شده بودند و این خانه ها مامن افراد فقیر شده بود. اینها همه دست به دست هم داد تا بافتی که خیلی ارزشمند بود تخریب شود.

گرمسیری نژاد اذعان داشت: این بافت قدیم و معماری سنتی می تواند تبدیل به هتل بومگردی، کافه و یا سایر مراکز گردشگری و فرهنگی شود. من با امید به این قضیه نگاه می کنم، که افراد دست اندرکار چه با نگرش اقتصادی چه تجاری-فرهنگی و چه با تعلق خاطر کار کرده اند و در جهت حفظ و نگهداری این بافت تلاش نمودند و امروزه ما شاهد هستیم که توسط مالکین با نگاه اقتصادی و برخی با نگاه فرهنگی، ریزدانه -یکی از شاخص های بافت فرسوده (بافت قدیمی شهرها) ایجاد می شود البته اگر در آن برهه زمانی و موسم تخریب بافت قدیم، افراد دوستدار بافت و یا مالکین در بوشهر حضور داشتند این اتفاقات ناگوار رخ نمیداد.

وی عنوان کرد: من همیشه جلسات گروه معماری را در بافت برگزار می کنم، نمایشگاه عکاسی را در بافت برگزار می کنم، که می توانستیم در دانشگاه برپا کنیم اما بردیم به بافت، در دهدشتی، هزینه کردیم و گفتیم ما نیز در زنده نگه داشتن و حفظ این بافت نقشی داشته باشیم.

به گزارش "اتحاد خبر"، در ادامه ی جلسه و در پرسش و پاسخ بین حاضرین و دکتر گرمسیری نژاد، مهمان نشست به موضوعاتی چون الگوهای تکراری در ساخت و معماری خانه ها، معماری های سنتی و از بین رفتن هویت شهرها، شهرهای پایدار، شهرسازی مدرن، معماری قدیمی، هویت بخشی به سیمای شهری، تاثیر خلیج فارس در بافت شهری، تاثیرات بوشهر بر کشورهای دیگر واقع در حاشیه خلیج فارس، معماری های صادراتی و وارداتی، استفاده از انرژی و تولید آن در بافت مدرن -که منتج به هزینه کمتر می شود-، مدرنیزه کردن ساخت و سازها و معماری ها که می تواند منجر به رونق گردشگری شود و غیره پرداخته شد.

مدرس دانشگاه و پژوهشگر حاضر در جلسه به تشریح موضوعات ساخت و سازهای دستوری و معماری آمرانه، سیاست های توسعه شهری، طرح های جامع، طرح های تفصیلی و طرح های هادی پرداخت و اظهار داشت: در برنامه ریزی شهری، ما با مطالعات امروز برای آینده برنامه ریزی می کنیم که برای نمونه در ۱۰ سال آینده خیابان چمران چه خواهد شد. در سیاست گذاری محله محور نیازها سنجیده می شود و با نگاه اجتماعی و فرهنگ غالب آنجا این نگاه اصلاح می شود. برخی از سیاست گذاری های غلط و آمرانه دست مدیران شهری را -اگر بخواهند مطابق قانون رفتار نمایند- بسته و باعث دشوار شدن تصمیم گیری ها برخلاف نیازهای شهر گردیده است.

وی با ارائه برخی پیشنهادها برای توسعه ساخت و ساز و معماری مدرن افزود: باید در راستای بهسازی منظر و سیمای شهری، شکل گیری محلات جدید را هویت سازی نماییم، و همچنین در نامگذاری ها دقت کنیم که نقش تصمیم گیران در این موضوع می تواند بسیار تاثیرگذار و مثبت باشد. در ایجاد شهرها و شهرک های جدید نیز در سیاست های توسعه مسکن باید، هویت سازی به گونه ای شکل بگیرد که هویت و پیشینه شهرها از بین نرود.

دکتر گرمسیری نژاد با اشاره به اینکه معماری ظرف زندگی است، تاکید کرد: حفظ بافت قدیم با دیدگاه اقتصادی و زنده کردن بافت در قالب تجاری مثل بازار، هتل بومگردی، کافه و غیره... می تواند راه حل های کاربردی در خصوص حفظ هویت باشد.

وی با اشاره به برخی از علایم و نشانه های قدیمی و سنتی مثل بادگیر، گفت: در بندر بوشهر ما بادگیر را نمی بینیم اما در بندر لنگه که در امتداد بندر بوشهر است این نماد دیده می شود. در موارد دیگر نیز در کاشان مدرسه آقابرگ و یا گودال باغچه یا باغ شاهزاده ی کرمان که در گرم ترین نقطه طوری آب از دل زمین بیرون می آید که درمی یابیم معماری ایرانی و معماری اسلامی واقعا غنی بوده است.

دکتر سروش گرمسیری نژاد، مدرس دانشگاه و پژوهشگر حوزه معماری در انتها به معرفی کتاب هایی در حوزه معماری، شهرسازی و برنامه ریزی شهری پرداخت. عناوین برخی از این کتب عبارت از تاریخ اجتماعی اقتصادی بوشهر، زیبایی شناسی در معماری، معماری اسلامی ایران، سبک شناسی معماری ایرانی، مبانی توسعه ی پایدار با تکیه بر محیط زیست شهری، مبادی سواد بصری و تاریخ معماری می باشد.

ETTEHADKHABAR.ir
ettehadkhabar.ir

ETTEHADKHABAR.ir
ettehadkhabar.ir

گزارش و گفت و گو، معماری
This entry was posted on Tuesday, May 1st, 2018 at 10:16 pm and is filed under
You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. You can leave a response, or [trackback](#) from your own site.

